

انگشت‌نگاری ژنتیکی سویه‌های *Helicobacter Pylori* جدا شده

از بیماران ایرانی به روش REP-PCR

دکتر فریده سیاوشی^{۱*}، ساناز ذبیحی نیا^۲، دکتر رضا ملک‌زاده^۳، دکتر نوید دین‌پرست جدید^۴، دکتر صادق مسرت^۲، آزاد عمرانی^۱

^۱ استادیار، بخش میکروب شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه تهران

^۲ پژوهشگر، بخش میکروب شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه تهران

^۳ استاد، مرکز تحقیقات بیماری‌های گوارش و کبد، دانشگاه علوم پزشکی تهران

^۴ استادیار، بخش بیوتکنولوژی، انستیتو پاستور ایران

خلاصه

مقدمه

عفونت هلیکوباکتر پیلوری با بیماری‌های گوارشی و عواقب سخت آن مثل زخم و سرطان معده در ارتباط است. از آنجا که تنوع ژنتیکی قابل توجهی در جمعیت *H. pylori* دیده می‌شود، با به‌کارگیری روش‌های ملکولی مانند PCR و طراحی شاخص‌های ژنتیکی می‌توان سویه‌های جدا شده از بیماران گوارشی مختلف را بررسی کرد، با این فرضیه که شاید ارتباطی بین خصوصیات ژنتیکی سویه‌های هلیکوباکتر پیلوری و بیماری گوارشی خاصی وجود داشته باشد. در این مطالعه انگشت‌نگاری ژنتیکی ۶۱ سویه *H. pylori* جدا شده از بیماران مبتلا به گاستریت، زخم و سرطان معده انجام شد و الگوهای به دست آمده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

مواد و روش‌ها

DNA از ۶۱ سویه *H. pylori* جدا شده از ۳۹ فرد طبیعی، ۱۸ بیمار مبتلا به زخم و ۴ بیمار مبتلا به سرطان معده استخراج گردید و REP-PCR انجام شد. برای تکثیر مناطق خاص حد فاصل بین توالیهای معکوس و تکراری موجود در سراسر ژنوم باکتری، یک جفت پرایمر ۱۸ نوکلئوتیدی، از قبل طراحی و به کار گرفته شدند. شرایط واکنش PCR بهینه شدند و تکرارپذیری و واکنشها مورد بررسی قرار گرفت. محصولات PCR الکتروفورز شدند، سپس تعداد و اندازه باندهای به دست آمده، با استفاده از شاخص وزن ملکولی (مارکر) تعیین شدند. تجزیه و تحلیل نتایج به دست آمده با برنامه کامپیوتری NTSYS-pc انجام و دندروگرام رسم گردید.

نتایج

از میان ۳۹ سویه *H. pylori* به دست آمده از بیماران طبیعی، ۲۸ نمونه در یک گروه مجزا قرار گرفتند و ۵ سویه در گروه سویه‌های جدا شده از بیماران مبتلا به زخم قرار گرفتند. ۶ سویه باقیمانده در فاصله‌ای دورتر از سایر سویه‌ها در گروه‌های جداگانه (IV-VI) قرار گرفتند. از میان ۱۸ سویه جدا شده از بیماران دارای زخم، ۱۷ سویه در یک گروه مجزا قرار گرفتند و فقط یک سویه در میان سویه‌های طبیعی طبقه‌بندی شد. سویه‌های جدا شده از بیماران سرطانی نیز در یک گروه کاملاً مجزا از سایر سویه‌ها قرار گرفتند.

نتیجه‌گیری

در این مطالعه با روش REP-PCR تنوع ژنتیکی سویه‌های هلیکوباکتر پیلوری بررسی و نشان داده شد که اغلب سویه‌های جدا شده از افراد طبیعی و بیماران مبتلا به زخم و سرطان، هر کدام الگوی انگشت‌نگاری ژنتیکی مخصوص به خود دارند و در گروه‌های مجزا قرار می‌گیرند؛ ولی سویه‌های جدا شده از یک گروه بیمار (بیماران مبتلا به زخم یا سرطان) بیشتر به یکدیگر شبیه می‌باشند. این مطالعه نشان داد که REP-PCR یک روش دقیق، مؤثر و تکرارپذیر برای انگشت‌نگاری ژنتیکی سویه‌های مختلف *H. pylori* است. به نظر می‌رسد که با بررسی سویه‌های بیشتر با این روش، شاید بتوان ارتباط بین عفونت یک سویه خاص *H. pylori* و بیماری گوارشی مشخص را به دقت تعیین نمود. گوارش، ۱۳۸۳؛ سال نهم: ۹-۸۱

واژه‌های کلیدی: هلیکوباکتر پیلوری (*H. pylori*)، بیماری‌های گوارشی، REP-PCR، انگشت‌نگاری ژنتیکی

مقدمه

مطالعات نشان داده است که عفونت *H. pylori* با گاستریت رابطه حتمی دارد^(۱) و تعدادی از افراد آلوده به باکتری، دچار زخم یا

* نویسنده مسئول: دکتر فریده سیاوشی - دانشکده علوم پایه، دانشگاه تهران

تلفن: ۶۱۱۱۲۴۶۰ / شماره: ۶۴۰۵۱۴۱

E-mail: siavoshi@khayam.ut.ac.ir